

Pribečević kot politični modrijan.

Duševni vodja samostalne demokratske stranke je Svetozar Pribečević. Vsaka stranka je po svojem programu odvisna od svojih voditeljev. Podobna je njivi, ki v svoje brazde sprejema zrna in semena. Čim popolnejša so ta zrna in semena, tem boljše in obilnejše je pričakovati žetev. Čim slabše so, tem manjše je upanje na ugodno žetev.

Tak duhovni sejalec med samostalnimi demokrati je ali bi vsaj po svojem poklicu moral biti Svetozar Pribečević. Latinski pregovor pravi: »Nemo dat, quod non habet« (noben ne da, česar nima). Svetozar Pribečević bi moral dati velike in kalovite ideje. Pa kako jih naj da, če pa jih nima?! Možu nedostaje potrebne izobrazbe. Svoje študije je pritiščal menda do mature na učiteljskem. Potem se je vrnil na žurnalistiko in politično agitacijo. O sistematičnem izobraževanju ni bilo ni govora. Zato se mu pomanjkanje izobrazbe in kulture pozna pri vsakem koraku.

Pribečević razpolaga ne z izobraženostjo ne z državnisko sposobnostjo. Tem večja pa je njegova ambicioznost, častihlepnost. Njegov pohlep gre predvsem po ministrskem stolčku. Če sedi na njem, je srečen. Če pa mora sedeti kot poslanec med drugimi na svojem poslanskem sedežu, pa je ne samo nevoljen, marveč srdit kot kuščar. Od marčnih volitev lanskega leta je celo leto kot opozicijski poslanec poln gneva in srda kričal in sikal proti Pašiču in radikalni stranki. V marcu letošnjega leta pa je začel njegov gnev izhlapevati in z imenovanjem za ministra je bilo vsega sikanja in kričanja konec.

Bogat na častihlepnosti in vladjoželjnosti, je Svetozar Pribečević siromak na idejah. Fraza o narodnem in državnem edinstvu mu nadomestuje program, v katerem ni niti ene solidne idejne točke. Kadar odpre usta, se iz njih valijo besede, od katerih ena poganja drugo. Ideje bi v teh besedah človek iskal zaman. Kar bere v časnikih, to zna. Njegova izobrazba se ne dviguje nad nivo beograjskih časnikov. To je zopet jasno in glasno dokazal njegov govor na zboru samostalnih demokratov v Beogradu na praznik katoliških binkoštih.

Sam skupek fraz, kakor kakšen političen članek v beograjskih listih, to je bil binkoštni govor Pribečevićev. Niti toliko se ni mogel dvigniti nad plitvino beograjske časnikarske miselnosti, da bi se izognil psovkom o separatističnih in nazadnjaških strankah. Nasprotno. — Take in slične psovke tvorijo njegove glavne argumente, ker drugih dokazov nima. In tak skupek plitvih fraz, prešinjanih z mržnjo in sovraštvom, imenuje »Jutro« (broj dne 12. junija) »velik govor«. Da, da, duševni siromaki so zadovoljni z majhnim darom.

Potrata bi bila časa in prostora, ako bi se podrobno pečali z analizo (razlago) in kritiko (presojo) tega »velikega« govora. Zadostujeta naj dve točki iz tega velikega duševnega produkta samostalnega demokratskega voditelja.

Prva točka je ideja sporazuma. Ta ideja je za naše edinstvo spasonosna. Brez sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci ni prave in trajne konsolidacije naše države in torej tudi za njo ne prave bodočnosti. Ako katera ideja, je ta državotvorna in državoohranjajoča. Pribečević pa, ta gostobesedni slavitelj edinstva, ni nikdar imel smisla za to, kar more edino ustvariti in ohraniti edinstvo, in to je sporazum. »Nema sporazuma«, to frazo je doslej premleval z ono trdovratnostjo, ki je lastna ljudem, ki so v območju fiksne ideje.

Na binkoštno nedeljo pa je Pribečević svojo dose-danjo frazo o sporazumu zamenil z drugo. Rekel je namreč: »Mi Srbi i Hrvati, koji ovako mislimo, mi ćemo se lako sporazumjeti. To jest, mi smo se već sporazumjeli. Mi smo se sporazumeli tako, da u ovoj zemlji sve, što može postići Srbim, može postići i Hrvat, da Hrvat u ovoj zemlji ima upravo toliko prava ali i toliko dužnosti, koliko ima i Srbin«. Prej je Pribečević trdovratno zanimal možnost in potrebo sporazuma, sedaj pa izpoveda ne samo njegovo možnost, marveč že tudi faktum (dejstvo). Sporazum je gotov, Hrvat in Slovenec more toliko doseči kakor Srbin. Pribečević je tej frazi pozabil dostaviti, da moreta Hrvat in Slovenec vse to doseči, kar Srbin, samo vlade ne. Vlado so centralisti rezervirali za srbski narod. Kako moreta Hrvat in Slovenec vse doseči, je pokazala rešitev krize Pašičeve vlade in zatvoritev parlamenta. Ravno v tem je najeklatantnejši (najsijajnejši) dokaz za to, kako smo se sporazumeli in koliko dosežeta v tej državi Slovenec in Hrvat.

Druga točka, ki izkazuje v svetli luči Pribečevićevo bistronost in državnisko modrost, je njegovo naziranje o enakopravnosti Slovencev s Hrvati in Srbi. Modrijan samostalnih demokratov je o tem predmetu na binkoštnem zborovanju v Beogradu rekel tole: »Slovenci su ravnopravni sa Srbima i Hrvatima samo za to, jer su jedan narod s njima, a kad bi Slovenci bili posebni narod, onda jedan milijon Slovenaca ne može biti ravnopravan sa 12 milijuna Srba i Hrvata. Onda bi za

Slovence vrijedila konvencija o zaštiti manjina kao i za ostale manjine u državi.«

Ta Pribečevićeva teoretična izjava o enakopravnosti Slovencev s Hrvati in Srbi nikakor ni noviteta, prvič prikazana na beograjskem binkoštnem zboru. S to svojo teorijo se je Pribečević že prej produciral pri raznih prilikah, tako na primer zadnje nedelje preteklega leta na demokratskem zboru v Zagrebu. Takrat je »Straža« (broj 2. z dne 4. januarja 1924) Pribečevićeve nauke zavrnila med drugim s temi besedami: »Kot kriterij (sodilo) za pripadnost k državotvornemu narodu služi Pribečeviću ne slovanska narodnost, marveč število naroda. Dobro, pa sledimo Pribečevićeve silogizmu (zaključku)! Hrvati se čutijo kot samostojen, lasten narod. To dan na dan oznanjajo po svojih oficijelnih zastopnikih, ki nočejo niti slišati o formuli srbo-hrvatskega naroda. Hrvatov pa je dosti manj nego Srbov, torej niso državotvoren narod, marveč spadajo pod pogodbo o zaščiti narodnih manjšin. Pojdimo dalje! Srbi so v primeru s Hrvati, Slovenci, muslimani itd. v državi manjšina, torej tudi oni niso državotvorni narod, marveč manjšina. Tako smo Pribečevićevo logiko privedli do absurda (nespameti).

Srbi, Hrvati in Slovenci so stvorili ter tvorijo ter državo in irelevantno (brez pomena) je, ali so en narod ali pa tri narodne individualitete, ki se smatrajo kot tri narodi. Uradni naslov naše države daje prednosti formuli »o treh narodih«.

Tako je »Straža« početkom tega leta dobro in stvarno zavrnila Pribečevićevo konfuznost. Našim »Jutrovcem« pa ta konfuznost imponira in za to jo proslavlja, jo kot logično veličje. To jim je svobodno. Ne dovoljujemo jim pa te svobode, da bi na temelju takšnih absurdnosti stremljenja SLS in vsega slovenskega naroda obsojali kot separatistična in protidržavna. Kar je istinsko slovensko, je ravno tako državno, kakor to, kar je istinsko hrvatsko ali istinsko srbsko. V tem je pravilno jugoslovansko mišljenje. V tem pa je tudi poudarek avtonomizma. Ne v centralizmu in unitarizmu je enakopravnost, marveč v samoupravi in avtonomiji posrednih delov. Do tega pa vodi sporazum. Nismo se še sporazumeli, kakor to zatrjuje Pribečević, marveč se še le moramo. Nismo še enakopravni, temveč še le moramo postati. Za to se homo borili, naj nam tudi Pribečević s svojo kampanjo preti z usodo narodnih manjšin.

Politične beležke.

IZJAVE LJUBA DAVIDOVIČA.

Zadnji čas je dal Ljuba Davidovič več izjav o političnem položaju in o ozadju razpletanja zadnjih kriz. Dopisniku »Jutranjega lista« je odgovorjal na razna vprašanja in glede tega, zakaj opozicijski blok ni dobil vlade, je odgovoril:

Blok ni prišel do svojih pravic pri upravi države v prvi vrsti radi intrig in laži, k so se prot njemu in posebej še radi Radičevi stranki širile v največji meri. Glede številne moči opozicijskega bloka pred verifikacijo Radičevih mandatov je pa izjavil: Večina je nepreračunljiva in z njo ni mogel nihče računati, niti vlada, niti blok. Da je temu tako, imamo dokaz že v tem, da je Pašič dvakrat izven parlamenta podal ostavko, ker po svoji stari navadi sploh ne pade rad pred parlamentom.

Zakaj opozicijski blok ni pristal na nevtralnno vlado? — Predstavnik parlamentarnega bloka so parlamentarci in kot taki niso mogli svetovati nevtralne vlade in pa posebej še radi tega, ker imajo po verifikaciji hrvatskih mandatov itak solidno večino in vso pravico prevzeti državno upravo v svoje roke.

Ali so se spremenili odnosi v bloku in pa odnosi med njim in HRSS? — Spremembe ni prav nobene, ker stoji blok na svojem izdelanem programu, HRSS pa pri svoji odločitvi, da ta program podpira.

Ali je šla HRSS samo za to v Beograd, da vlado zruši in izzove nove volitve? — Prvotno res in mi smo prvi del akceptirali, od drugega dela, to je volitev, je pa HRSS pozneje sama odstopila, ker je spoznala, da so upravičene naše želje izvesti prej še nekaj koristnih in potrebnih zakonov.

Sedanja situacija je težka do nezgodnosti in z njo niso zadovoljni niti pošteno radikali. Radi tega se mora čimprej spremeniti in uprava države se mora vrniti na pot ustavnosti in parlamentarnosti. Mi smo pripravljene podpirati vsako kombinacijo, ki bi odgovarjala parlamentarnim običajem in ustavnosti.

Kaj je na trditvah Pribečeviće o razdvojenosti v klubu? — Njegove nade so prazne, naj se on ne briga za naš klub, ampak naj rajši skrbi, da bo obdržal skupaj svoje uskoke. On se izjavlja za edinstvo naroda, zahteva pa, naj se dobra polovica tega naroda preganja. Edina njegova nada je vedno žandarmerija in policija in pa široke roke onih, ki upravljajo z državnim denarjem. Volitve, ki bi jih vodila Pašič in Pribečević,

bi prinesle velika razočaranja, obenem pa koristno ozdravljenje od Pribečevićeve samopašnosti.

Davidovič odgovarja tudi »Samoupravi«, ki zanika, da bi Pašič kedaj govoril o sili in amputaciji. Davidovič pravi, da izvira zanikanje vedno iz kake potrebe in zadrege. Teh on nima, odnosi pa v opozicijskem bloku so čisti in jasni, njegov delovni program je obsežen, na njem se lahko dolgo dela in nudeni so temelji za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. In ravno to skrbi Pašiča, pravi Davidovič, ker je na našem nesporezumu zasnoval svoje uspehe. V tem se je pa hudo prevaral in sedaj se jezi, ker sem objavil, kar mi je rekel glede Hrvatov. Zakaj je sploh govoril? In ker je govoril, njegovi naklepi ne smejo ostati tajni. Ponavljam še enkrat, da je rekel: »poskušati hočem s silo, če pa ne gre, naj Hrvati gredol«.

Pašič noče nič čuti o jugoslovanstvu. On se že proti tej besedi ogorčeno bori ter naziva Jugoslovane: »Srpski narod sa tri imena.« On si še predstavljati ne more enakopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Jugoslovani so »avstro-ogrski podaniki«, tako je govoril še leta 1918, ko Avstrije že ni bilo več.

Pašič vedno demantira. Sedanjost je najboljši dementi njegove preteklosti. On je nasprotnik vsega, kar je nekada proglašal in vprašati se moramo: katero obljubo je že izpolnil. Zanikanje nasilja je otročje, ko se vendar spominjamo na dogodke v Subotici, Bečkerek, Novem Vrbasu, Mokrinu, Vakufu, Trbovljah itd. Pašič ljudi ne misli na »integralno« edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. O tem so govorili drugi, Pašič pa je na to samo pristal, kadar in v kolikor mu je prišlo prav. Sicer pa, ali je mogoče delati na integralnem edinstvu in obenem predlagati za zvezo vlade kot pogoj preganjanje vseh »subverzivnih elementov«, katerim se prištevata tudi Hrvatska seljaška stranka, ki ima vendar za seboj večino hrvatskega naroda? Kdor preganja, ta ne ujedinjuje. Kako more biti integralno jedinstvo naroda brez Hrvatov? Brezumni mislijo, da smo tudi mi brezumni.

Ostajam popolnoma pri svojih trditvah ter prepuščam popolnoma poštenim ljudem našega naroda, da oni odločijo, komu se da več verjeti, Pašiču ali meni.

Sestanek šefov opozicije. V soboto so se v Zagrebu sestali voditelji opozicije Davidovič, dr. Korošec, dr. Hrasnica (JMO) in dr. Maček (HRSS). Seja je soglasno konstatirala, da pod vlado, ki si je v imenu parlamentarne manjšine prisvojila vso državno oblast, raste nasilje, se širi osebna in imovinska nesigurnost, raste korupcija ter tako rušijo temelji državnega obstoja. Nezadovoljstvo naroda, kateremu so vrata zakonodajnega telesa zaprla, se množi od dneva do dneva in skrajni čas bi bil, da poklicani faktorji vrnejo narodu ustavne pravice, ker se drugače narod sili na pota, ki niso zaželjena. Opozicijski blok bo energično nadaljeval svoje delo, da se narodu ohranijo in obvarujejo njegove ustavne in parlamentarne pravice.

Narod in kralj. Povodom kraljevega obiska Varaždina in okolice piše zagrebski »Obzor«: Kraljev poset Varaždina in njegove okolice kaže, kako krive sklepe delajo nekateri strankarski listi, ko trdijo, da so Hrvati proti državi in proti monarhiji. Vso to prebivalstvo, ki je srčno pričakalo kralja Aleksandra in samo mesto Varaždin je bilo pri volitvah proti vladi ter je po veliki večini glasovalo za HRSS in bo to ponovno storilo. — Hrvatsko prebivalstvo, o katerem srbski listi radi pravijo, da je politično nevedno in od Radiča zapeljano, zna zelo dobro razločevati državo in vlado — monarhijo in posamezne stranke. In če ti volilec glasuje proti vladi, oni niti malo ne identificirajo vlade z državo. Če so proti Pašič—Pribečevićevo politiki, niso zato proti državi, ampak ravno nasprotno so ti zagorski volilec vedno za sporazum s Srbi, če se Hrvatov na njihova pravica. Nasprotstvo proti srbski hegemoniji in proti centralizmu ne pomeni v nobenem oziru nasprotstva proti državi. In ko je prišel kralj kot reprezentant te države, so ga z velikim spoštovanjem sprejeli, ker četudi republikanci, niso prostaki, da ne bi bili ljubeznivi proti gostu in kaj še le proti reprezentantu države, ki je tudi njihova. Kako ne bi oni pozdravili kralja, ki stoji izven strankarskih bojev za ureditev države ter je za to neodgovoren po ustavi in po demokratskem razumevanju. Ravno v tem leži kultura in razumnost, da so vsi, ki so glasovali in bodo še glasovali za republiko, z vsem spoštovanjem prišli pred kralja, kakor pride pred angleškega kralja Macdonald, ki kot republikanec vodi politiko velikega imperija.

Resnica o dnevnicah. Policijsdemokratski listi že dolgo časa lažejo, kako se poslanci Jugoslovanskega kluba pehajo za poslanskimi dnevnicami, resnica je pa ta, da je ravno Jugoslovanski klub najodločnejše nastopil proti režimskemu podkupovanju z dnevnicami za čas skupščinske odgoditve in da so poslanci Pribečevićevega kluba najbolj vneti za dnevnic. Čelo med radikali so se našli nekateri, ki so izjavili, da bi bilo izplačevanje dnevnic nezakonito med samostojnimi de-

mokratiji pa nobeden. Poleg drugih odločnih izjav zavrača policajdemokratske laži o dnevnih tudi sledeče pismo, katero sta poslanca dr. Hohnjec in Sušnik poslala predsedniku narodne skupščine: Podpisana sva brzojavno poklicana, da se udeleživa seje administrativnega odbora, ki se vrši v četrtki, dne 12. t. m. Kakor izveva iz časopisov, se bo menda na ti seji obravnavalo tudi vprašanje poslaniških dnevnic. Če je to res, obžalujeva, da se tudi vprašanje dnevnic obravnava na način, ki je sposoben, da diskreditira že itak slabo čuvani parlamentarizem. Mišljenja sva, da administrativni odbor nikakor ni kompetenten za reševanje vprašanj pravnega karaktera ter morava proti ti točki dnevnega reda najodločneje protestirati. Kar se tiče poslaniških dnevnic in posebnih dokladov za predsedništvo narodne skupščine, ima svoja posebna določila skupščinski poslovnik, katerega tolmačiti je poklican predsednik narodne skupščine, oziroma narodna skupščina sama. — Če pa v danem slučaju predsednik narodne skupščine glede dnevnice noče ali si ne upa ničesar ukreniti, naj odloča o tem narodna skupščina, ki se mora radi težkega notranjega in zunanega položaja itak sklicati v najkrajšem času na izredno zasedanje.

Dnevnic za mesec junij. Administrativni odbor, čigar člana od Jugoslovanskega kluba sta, kakor poprej naveden, odločno odklonila vsako pehanje za dnevnice, je odločil, da se poslancem izplačajo dnevnice za ta mesec, za v bodoče bo pa odbor razpravljajal na svoji seji dne 3. in 4. julija.

Komentar srbskih listov od Pašiča zapretene amputacije. Pašičevo grožnjo glede amputacije Hrvaške komentira beograjski »Balkan« takole: »Pašič ima čisto prav. Napravili bomo plot pri virovitički županiji, ker kraji do te županije spadajo po mednarodnih dogovorih Srbiji. Liko bomo odrgali od Hrvaške, Drina mora zginiti med Bosno ter Srbijo, vzeli bomo, kar se nam bo poljubilo in drugo pa bomo prepustili gospodu dr. Korošcu in Radiću, da si uredita svojo republiko, kakor hočeta in znata.« Temu komentarju dostavlja muslimanska »Pravda«: Nas veseli, ker je tako govoril gosp. Pašič, a še bolj bi bili vzradoščeni, ako bi to grožnjo tudi resnično udeležil. Pri svojem komentarju je »Balkan« pozabil na opombo pokojnega Protiča, ki je povedal svojčas centralističnim amputatorjem, da amputacija, če bi prišlo tako daleč, nikakor ne bo v rokah srbskih močtev, ampak v čisto drugih — objektivnih — nepristranskih in mednarodnih. Oni Pašičev plot pri virovitički županiji bi najbrž mednarodni forum postavil daleč nižje proti jugu, valovito Drino pa bi vsi Velesrbi kljub dobremu apetitu posrkali presneto težko.

Radikalno oboroževanje. Radikali pridno delijo orožje med svoje pristaše ter se tako očitno pripravljajo na politično nasilje proti vsem svojim nasprotnikom. Zadnjič enkrat smo beležili, da dobiva Davidovičev demokratski klub iz raznih krajev Srbije in Bosne poročila o radikalnem oboroževanju. Sedaj pa priobčuje »Hrvat«, koliko pušk in municije so radikali razdelili svojim pristašem po Gračacu in Metku. Vpričo takih priprav radikalnega političnega terorja piše Davidovičeva »Pravda« v Beogradu, da je treba skrbeti za obrambo pred nasiljem. Davidovič dobiva od svojih volilcev in solunskih borcev brzojave in pisma, v katerih se naglašajo pripravljenost obrambe in akcije, ko smo enkrat že tako daleč, da zakon ni več za vse ali pa za nikogar in da Pašičeva družba očitno vrši svoje teroristične priprave. Če se oborožujejo pristaši in podkupljenci manjšine, je naravno, da se mora tudi večina pripraviti na obrambo ter tako obvarovati sebe in pa red in pravico v državi.

Po svetu.

Razplet francoske krize. V zadrževanih vzdihih ter bolešnih krčih se zvija danes Evropa. Ob neuravnovešenosti najbolj kompliciranih političnih možnosti na kontinentu gredo pogledi onstran kanala v Veliko Britanijo, ki se je skoro docela umaknila v svojo blaženo »splendid isolation« in ki snuje po svojem leaderju Macdonaldu misel svetovne paciistično-razorožitvene konference. — Nemčija trpi v nestalnosti, Rusija razvija v svoji zunanji politiki nacionalistični program, v Rumuniji švigajo silne iskre revolucije, v Avstriji izvršujejo atente na najzaslužnejše sinove domovine in najdalekvidnejše državne. Samo Italija izrablja drgocene trenutke vsestranske zmešnjave: povzročila v Albaniji revolucije, ker hoče absolutno gospodovati na Jadranu; pričakuje ugodnega trenutka, da navali na Turčijo, ter pošilja v Španijo svojo kraljevsko dvojico za vsak slučaj! »Na politični areni Evrope pogrešamo konsolidujoče državne sile«, se je izrazil šef boljševiških komisarjev Kalinin. In to velja tem bolj danes, ko so se po francoskih volitvah presenetljivo zrahljala tla pod nogami izrazito francoske politike »nacionalnega bloka.« Na površje je prišel Herriot, nekdanji vodja neznatne stranke, danes predstavnik večine v francoskem parlamentu. Predsednik francoske republike, Millerand, prvi socialistični minister v Evropi, pozneje najdoslednejši zagovornik kapitalistično-buržoazne politike v Franciji, je moral pasti, ker se je preveč eksponiral kot pripadnik Poincaréjevega bloka. Proti Millerandu se je dvignila silna kampanja, ki je izvenela v poziv, da mora odstopiti kot predsednik republike. Millerand pa je bil junija leta 1920 izvoljen s 695 (od 892) glasovi za predsednika republike in sicer kakor običajno v Versailles na skupni seji parlamenta in senata. Po ustavnih določilih se voli predsednik vsako sedmo leto in bi se morale volitve predsednika francoske republike na novo vršiti šele leta 1927. Ob sklicevanju na ta ustavna določila se je Millerand branil odstopiti ter se je pripravljajal

na borbo z večino parlamenta. Govorilo se je o nakanah državnega preobrata in revolucije od zgoraj s pomočjo generalitete, pčtem so nastopili Millerandovi poskusni možje s »prehodno« vlado, končno je pa Millerand le moral odstopiti in v petek je bil izvoljen novi predsednik francoske republike. Millerand je končno uvidel, da so vsi napor in poskusi proti parlamentarni večini zelo diskreditirani. To je uvidel malo pozno in danes mu dober del francoskega tiska očita, da ni znal elegantno demisionirati. Če bi bil odstopil 24 ur poprej, bi bilo samo konec njegovega predsednikovanja, ker je pa odstopil šele po raznih poskusih in po ponovni nezaupnici večine, je pa tudi konec njegove politične kariere. — Novi predsednik francoske republike je dosedanji predsednik senata Gaston Doumergue. Dobil je 515 glasov, drugi kandidat Painlevé 309, tretji, komunistični, pa 21. Zanj so glasovali tudi poslanci nacionalnega bloka. Novi predsednik, dvanajsti po vrsti, je rojen leta 1863, prej je bil odvetnik ter je bil prvič izvoljen za poslanca leta 1893. V raznih vladah je imel že razna ministrska mesta.

Umor italijanskega poslanca Matteotija. Pretekli torek je na skrivnosten način izginil italijanski socialistični poslanec Matteoti. Takoj je nastal sum, da so Matteotija umorili fašisti, ker je bil v parlamentu najodločnejši protivnik sedanjega režima ter ga je na prihodnji seji nameraval v ostrem govoru kritizirati. Opozicija je takoj zahtevala od Mussolinija, da se mora slučaj strogo preiskati in krivci najostreje kaznovati. Izginulega poslanca dolgo niso našli, dne 14. t. m. pa so prinesli italijanski listi vest, da so v bližini Rima odkrili truplo poslanca Matteotija. Truplo je bilo grozno razmesarjeno. Pri razteženju so na truplu odkrili 22 ran od revolverjskih krogel, lobanja pa je bila razbita. Policija je začela slučaj takoj preiskovati ter že pred najdbo trupla dognala, da so Matteotija odpeljali fašisti v avtomobilu. Posrečilo se je dobiti lastnika avtomobila, ki je izjavil, da je avto naročil pri njem direktor fašistovskega lista »Corriere Italiano« Amergo Dummini. Policija je Dumminija aretirala, po njegovem zaslišanju so pa sledile še številne aretacije v Rimu in ostalih mestih. V celem je zaprtih 170 oseb. Med poslanci še nadalje vlada veliko razburjenje ter je prišlo pri zasedanju parlamenta do burnih scen. Poslanci opozicije so zapustili s protestnimi kličmi dvorano. Na seji so govorili fašistovski poslanci, za njimi pa Mussolini, ki je zločin ostro obsojal ter izjavil, da bodo zločinci, pa magari so sami fašisti, strogo kaznovani, ker zločin ne zadene toliko socialiste in ostale protivnike fašizma, nego njega. Parlament je bil za tem odgoden na nedoločen čas, ker hoče vlada, da se najprej razčisti slučaj Matteoti in krivci kaznujejo. Opozicija je zaključila, da se bo abstinirala od dela v parlamentu, dokier vlada svoje obljube ne bo izpolnila. V zvezi s tem slučajem je odstopil državni podtajnik Finzi. Kot vzrok demisije je navedel, da ga nekateri dolžijo, da je on zasnoval napad na Matteotija. V celi državi je sedaj mobilizirana narodna milica in redarstvo, ker vse vlada boji nemirov.

Generalska nesreča za Grčijo. Grčija ne pride do miru pred oblastiteljnostjo generalov. Nedavno je demisioniral minister vojne general Kondilis ter je svoj korak utemeljeval s tem, da vlada hote in nehoté odpira vrata komunizmu. Vojno ministrstvo je začasno prevzel notranji minister. Na vladni seji se je razpravljalo o tem, da so trditve odstopivšega ministra-generalnega neutemeljene, ker je vladna politika skoz in skoz demokratična. Popolna politična svoboda je na vladnem programu in to se pač ne more označevati kot favoriziranje komunizma. V tem smislu je dobil odgovor tudi odstopiši minister, a ni hotel umakniti svoje ostavke, ampak namerava sedaj osnovati svojo nacionalistično-republikansko stranko, ki bo delala preglavice vladi in nered v državi.

Ruski monarhisti. V Berlinu so se sestali zastopniki različnih ruskih monarhističnih društev, ki so za velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča. Kakor znano, obstoji še druga ruska monarhistična struja, ki prisega na velikega kneza Kirila Velimiroviča ter pobija prvo monarhistično strujo še bolj kot pa osvražene boljševike, ker je to seveda lažje kot pa boj proti sedanji Rusiji. Nikolajevi ruski monarhisti so v Berlinu zbirali tudi za nekak protiboljševiški bojovni fond, a je že sedaj gotovo, da se bo vse to potrošilo v medsebojnih bojih demoralizirane ruske aristokracije.

Pred volitvami predsednika Združenih držav. V Ameriki trajajo sedaj burni časi takozvanih »Narodnih konvencij«, to je velikih zborovanj ameriških političnih strank, na katerih stranke nominirajo kandidate za predsednika Združenih držav. Najburnejši je pač potek narodnih konvencij dveh največjih strank: republikanske in demokratske. Konvencija republikanske stranke se je vršila v Clevelandu dne 10. t. m. Za predsedniškega kandidata je bil imenovan sedanji predsednik Coolidge. Zborovanje demokratske stranke se začne dne 24. t. m. v New Yorku, približno ob istem času pa bodo zborovale manjše politične stranke, med katerimi so najvažnejše socialistična stranka in Farmer Labour

stranka. Po nominiranju vseh kandidatov se vrše obče volitve za predsednika, katerega izvolijo izmed kandidatov delegati posameznih držav, takozvani elektorji. Vsaka država izvoli toliko elektorjev, koliko ima zastopnikov v narodnem kongresu (v parlamentu in senatu). Volitve predsednika in podpredsednika se vrši s pomočjo lističev. Rezultat volitev se pošlje v zapečatenih žarah predsedniku senata, ki na javni seji iste odpečati in glasove sešteje. Ako nobeden kandidat ne dobi dovolj glasov, potem izvoli za predsednika parlament enega izmed treh kandidatov, ki so dobili največje število glasov. Predsednik in podpredsednik morata biti najmanj 35 let stara ter morata biti rojena državljana ameriških držav. Predsednik stanuje v Washingtonu v takozvani »Beli hiši«. Plače dobiva na leto 50 tisoč dolarjev. Predsednik ima eksekutivno oblast, vendar je skoro popolnoma odvisen od senata. Ob strani mu stoji vlada, katero sestavlja osem ministrov, ki se imenujejo sekretarji. Volitve novega predsednika se vrše letos meseca novembra ter bodo sigurno zelo burne, ker je večina vodilnih osebnosti večjih strank zapletenih v znane petrolejske skandale in različne druge afere.

Olajšave vseljavanja v Zedinjene države. Washingtonski senat in parlament sta sprejela dodatek, ki znatno olajšuje določila sprejete naseljenskega zakona. Po samem zakonu so štele tudi žene in otroci v Ameriki bivajočih mož na dopuščeno kvoto priseljencev v Zedinjene države. Po dodatku se pa ti sorodniki k kvoti ne prištevajo in na ta način je število pripuščenih naseljencev precej večje.

Onevne novice.

V občinah, kjer ni reklamacij in so volitve 10. avgusta, je rok za vlaganje kandidatnih list od 16. do 25. junija.

Klerikanci hočejo potom avtonomije dobiti celo oblast v Sloveniji, hočejo preganjati uradništvo, njim gre le za korita, se dere »Jutro« v enomer. Resnica pa izgleda čisto drugačno. SLS bi že davno lahko sedela v vladi in imela več zastopnikov v vladi kot Pribičević, ako bi tako mislila za svoje osebne koristi kot Pribičević in pa »Eisenbahndirektor« dr. Žerjav, a njeno postopanje kaže, da v svoji politiki edino uvažuje interese ljudstva. »Jutrovci« naj rajši pišejo, da nimajo niti 1% slovenskega ljudstva za seboj, a so si prilastili vso oblast v Sloveniji, ter kot pravi bankokrati začeli z razpustom od ljudstva izvoljenih občinskih zastopov, paj povedo, kako se je dr. Žerjav z drugimi demokrati-advokati dokopal do korit, naj povedo, kako horendno visoke kredite imajo pri Slavenški banki demokratski voditelji (n. pr. Arko več sto milijonov), demokratski faltni listi itd. »Jutro« naj svojim čitateljem pove, da ima SLS od 26 slovenskih mandatorov 21, in to že čez leto dni, a ni nobenega pristaša spravila na sedež železniskega ravnatelja, velikega župana itd., ni zakrivila zapostavljanja starejših uradnikov, ni povzročila razpusta nobenega obč. sveta. Agromerkurstvo vselej in povsod!

Ministrstvo za agrarno reformo je popolnoma nepotrebno ministrstvo, posle bi lahko vršilo kmetijsko ministrstvo. Ker imajo radikali in Pribičevići demokrati mnogo koritarjev, vzdržujejo to ministrstvo, v katerem sedijo poleg ministra še trije državni tajniki, sami poslanci. Človek bi pričakoval, da je radi tega delovanje tega ministrstva v vsakem oziru vzorno, a v resnici je baš nasprotno. Veliko število notarjev v Sloveniji čaka leta in leta na rešitev svojih vlog, a ne dobi nobene rešitve. Zakupniki morajo redno plačevati zakupnino, a veleposestniki ne dobe leta in leta ničesar, ker se ne ve, kje so vplačane svote. Tako gospodarji državotvorne stranke, kdor tega ne odobrava, spada med protidržavne elemente. Korupcija, koritarstvo na celi črti pod zaščito Pašič-Pribičevića in pod zaslombo dr. Žerjava v Sloveniji. Zakaj o takih zadevah ne piše »Jutro«, saj so notarij-demokrati silno ogorčeni? Pa v korita se ne sme — dregati!

Demokratska skrb za uradništvo. Mlado-demokrati Žerjavove sorte sede že tri mesece v vladi, a o kakem koraku za zboljšanje gmotnega položaja uradništva ne slišimo ničesar. Železničarji še vedno čakajo na prevedbo in zvišanje prejemkov, dočim si je baš pri železnici izbral dr. Žerjav najboljšo korito. V uradniškem zakonu je določba, glede sestave disciplinarnih sodišč za uradnike. Ta sodišča ne morejo funkcionirati, ker še ni izdana uredba, po kateri se naj volijo prisodniki iz vrst uradništva. Vsemogočni demokrati požurite se, da vsaj to izposlujete za uradništvo, saj je vaš minister pravde že opozorjen na to, a ne od g. dr. Reisnerja, ki se za uradniške zadeve presneto malo briga, ki uživa poleg poslaniških dnevnic, katere zavida »Jutro« drugim poslancem, še prav lepo profesorsko plačo, je torej dvakrat plačan od države in se krčevito drži mandata, katerega bi moral, ako moška beseda kaj velja, prepustiti dr. Ravniharju. Skrb za uradništvo kažejo »Jutrov-

Schicht

Pravo Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

je najboljšo in v uporabi najcenejše milo na svetu. Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

ci» s tem, da pri imenovanjih zapostavljajo stare, izkušene uradnike — lastne pristaše, da smatrajo le advokate (dr. Žerjav, dr. Krejči, pride še dr. Mulej) s slabimi pisarnami edino sposobne za mesta, katera grečo upravnim juristom, da se brigajo le za korita za najintimnejše prijatelje dr. Žerjava, dočim smejo ostali uradniki »Jutrove« laži uživati, demokratsko voliti in zavidati — tovariše in voditelje koritarje.

Obupen položaj penzionistov. Demokrati imajo 4 ministre, 2 podtajnika, oba velika župana v Sloveniji, torej celi vladni aparat, a za penzioniste se ne pobrigajo, ker nimajo za to časa. Najprej treba preskrbeti korita voditeljem, potem finansirati falitno »Jutro« in »Tabor« in potem — — —. Finančni minister ima dobro voljo, treba le pritiska od članov vlade, ki pripadajo demokratski stranki in obljube finančnega ministra bi se že izvršile, a gg. demokrati imajo druge, bolj važne stvari — penzionistom dajejo samo tepe obljube.

Ljubljanskemu velikemu županu dr. Baltiču, ki ga je Pribečević, odnosno Žerjav ustoličil kot svojega eksponenta, posvečuje »Slovenec« že v drugi kratko notico z ozirom na njegovo ime Vilko — Wilhelm in njegovo službovanje v nekdanji Avstriji. Gospod dr. Baltič Vilko, nekdanj celo Wilhelm Baltitsch je bil visok uradnik avstrijske vojaške okupacijske oblasti nad Črno goro v Cetinju. »Slovenec« samo pripominja, da avstrijski režim ni imel navade, pošiljati prevnetih Jugoslovancev na taka mesta v Črnogoro. Mi smo že poprej nekdanj navedli, kako važno vlogo je igral Baltič med avstrijsko okupacijo Črne gore. Vojaško okupacijsko oblast je treba poznati in potem si vsak lahko misli, kake ljudi se je jemalo za civil-landeskomisarje v Črni gori. V delokrog tega oblastnika so spadale rekvizicije, kontribucije, špijonaža, jemanje talcev, stikanje za upornimi in nevarnimi elementi, da se skonstruira kaka zarota in nevarnost, ki pribavi dovolj ordenov upravnim gospodom itd. V tem delokrogu je bil Baltič zelo vnet, dobival je odlikovanja in priznanja in če »Jutro« misli, da ga imajo Črnogorci v dobrem spominu, naj gre gospod Vilko ali Wilhelm v Črno goro, pa bomo videli, kako se bodo ti spomini pokazali na njem.

Solski nadzornik Flere iz Ptuj pride za referenta v Beograd. In zakaj? 1. Ker je sorodnik »velikega župana« Pirkmajerja. 2. Ker je demokrat koritarške Žerjavove strančice. 3. Ker hoče zapustiti svojo familijo in si hoče v Beogradu ustvariti nov dom po vzgledu učiteljev Lukman, Cibič, učiteljice Leskovar, Zorko itd. v Mariboru. Vse to je uradno znano v Beogradu, saj je prejšnji referent Slovenec v ministrstvu odločno nasprotoval vpoklicu Flere, ki se bo v kratkem prekrstil v Cvetanoviča in ob enem — popravoslavil. Pošteni demokrati najodločnejše obsojajo to imenovanje in bodo v slučaju, da se g. Flere—Cvetanovič poda v Beograd, v beograjskih srbskih listih priobčili odlomke iz njegove brošure v čast Habsburžanov in zanimivosti iz njegovih inšpekcijskih potovanj. »Jutro« bo seveda vse to zanikalo, a v Ptuj u te namerah »nadzornika« Flere razpravljajo v vseh gostilnah. Nadzorniki a la Flere so najbolj poklicani in sposobni voditelji učiteljskega stanu, osobito — učiteljice, po mnenju »Jutra«, v vsaki drugi državi bi že davno bili odpušteni iz službe.

Podlo hujkanje v Pribečevićevem listu. Komaj je prišel Pribečević na vlado, se je že pojavil njegov dnevnik »Reč« v Beogradu. Tega lista nihče ne čita razven časnikarjev, še manj ga pa kdo naročuje, a vendar se je takoj razposlal po celi državi na vse mogoče naslove, posebno nasprotno drugim srbskim listom, ki so po prečanskih krajih slabo razširjeni. Pribečević je za ta svoj list globoko zajel iz državnih fondov in to mu omogočuje, da se razni propali tipi javljajo kot dopisniki. — Tako je dobil nekega P., ki pod naslovom »Kako je u Slovenačkoj« že večkrat gnusno in bedasto priporoča, naj se slovenskim listom kot je »Slovenec«, »Straža«, »Domoljub« in »Slovenski Gospodar« zamašijo usta, da bo napočila svoboda za Slovenijo v nacionalnem taboru. Res škoda, da naši ljudje tega lista ne čitajo ter tako še bolj ne spoznajo vseh protiljudskih naklepov policajdemokratske družbe.

Politični jetniki v naši državi. Po kulturnih državah se z obsojenci radi političnih deliktov čisto drugače postopa kot pa s kaznjenci, ki so zagrešili in bili obsojeni radi navadnih zločinov. Za politične jetnike velja pravilo: »Custodia honesta«, t. j. častni zapor in po tem pravilu se postopa s političnimi obsojenci v vsakem oziru kot z ljudmi, ki nimajo nobene pege na človeškem dostojanstvu in so samo radi tega v zaporu, ker jim politične prilike jemljejo prostost. Propadla Avstrija se na to pravilo tudi ni dobro razumela in je z vsemi mogočimi sredstvi skrbel, da se politični obsojenci merijo z merilom za navadne jetike. V nekdanji Srbiji je bilo glede pravil, ki veljajo za kulturni svet sploh, zelo težko, a če se ni izvajal poseben partijski teror, so vendar imeli politični jetniki od strani sodnijskih organov, sinov dobrodušnega ljudstva, še precej dobro. Če je pa zadivjal strankarski in režimski teror, je pa seveda politični jetnik mnogo več trpel, kot pa navadni zločinec. Politični teror ima sedaj zopet svoje orgije in zadnji čas čitamo po raznih srbskih listih, kako okrutno se je začelo postopati s političnimi jetniki v jetnišnici Požarevac. Tu so bili zaprti obsojenci iz solunskega procesa, odlični srbski oficirji, med njimi sin pokojnega srbskega junaka vojvode Mišiča, potem bivši komunistični poslanec profesor dr. Sima Marković, urednik »Republike« dr. Ikonik in drugi. S temi se je naenkrat začelo silno brutalno postopati, prepovedalo se jim je čtivo, dopisovanje, obiski in izločeni so bili najodurnejšim šikanam. Naenkrat pa so vse odpremili na kolodvor, zaprti jih v živinske vagonne ter jih odpeljali, ne da bi povedali kam, dokler se niso znašli v jetnišnici Lepoglava. Pri tem divjaškem transportu in postopanju

so še povdarjali upravni organi požarevske kaznilnice: »Sedaj vidite, kaj znamo mi radikali!« Razni beograjski listi označujejo to kot popolno podivjanost režima ter kot pričetek najhujše gonje proti vsem njegovim političnim nasprotnikom.

Obisk princa Jurija v Lepoglavi. Komaj so pripeljali politične jetnike iz Požarevca v Lepoglavo, se je že v zagrebški okolici pojavil princ Djordje. Bil je tudi v jetnišnici Lepoglavi in ravnatelj jetnišnice je bil brzojavno pozvan, naj javi, če se je morda princ razgovarjal z obsojenci solunskega procesa. Kaj je kaznilniški ravnatelj odgovoril, ni znano. Glede Jurijevega poseta zagrebške okolice pa pravi ena vest, da je hotel kupiti neki gradič, druga pa z gotovostjo trdi, da je obiskal došle jetnike iz Srbije.

Nova korupcija Rade Pašiča. List radikala Rankoviča piše o novi korupciji Rade Pašiča: Ministrstvo notranjih zadev je pred dvema mesecema razpisalo licitacijo za zgradbo, ki bi jo ministrstvo vzelo v najem za urade vseh svojih oddelkov. Ta licitacija se ni izvršila, pač pa se je nekemu posrečilo, da se brez licitacije sklene pogodba glede zgradbe. Ministrstvo je podpisalo pogodbo s trgovcem Miletičem in bo plačevalo 127.000 dinarjev najemnine. Poučeni smo, da je tu igrala veliko vlogo provizija, ki jo je dobil znani sin uglednega očeta, ki trguje z imenom svojega očeta.

Lopovsko ropanje državnega imetja. Muslimanska »Pravda« je objavila dokument o kolosalnem ropanju državnega imetja, na katerega se pripravljajo radikali. V celi aferi gre za bosansko državno podjetje Steinbeis. V naslednjem hočemo navesti izvleček iz teksta pogodbe, katera bi se naj sklenila med predstavitelji avstrijskega kapitala in neke »srbske skupine« z ozirom na prodajo ogromnega kompleksa šume »Črnogorice«, ki predstavlja vrednost več milijard dinarjev, a se prodaje samo za 400 milijonov dinarjev. Pogodba pravi, da vsebuje gozd 27 milijonov kubikov lesa. Državna taksa znaša za sekanje 35—50 dinarjev pri kubiku. Da se pa oprostijo koncesija nadaljne kalkulacije, bi zaračunala država mesto resničnih 27 milijonov kubikov — samo 12 milijonov in to po 50 dinarjev državne takse pri kubiku. Skozi gozdove tega državnega podjetja pelje železnica, ki je opremljena z vsem potrebnim za izrabo teh šum. Ta železnica vodi do Jadranskega morja. Ob morju je posebna luka z lastno ladjo od 2400 ton. Železnica, luka in ladja spadajo h koncesiji. Železnica je dolga 336 km. V področju podjetja je tovarna za celulozo, dve žagi, ki zrežejo letno 400 tisoč kubikov. Te stvarne vrednosti podjetja (železnico, vagoni, lokomotive, žage, luko, ladjo itd.) so ocenili od strani države na 400 milijonov dinarjev; a faktična vrednost pa znaša nad 1 milijardo. Koncesija se misli podeliti za dobo od 10—30 let. Za najem stvarnih vrednot bi se plačevalo za koncesijo od 10 let po 40 milijonov, za na 20 let pa po 20 milijonov na leto. Državna taksa za sekanje lesa se plača za eno leto vnaprej, potem ko se je enkrat določila količina posekanega lesa. Prometni kapital ne bi presegal svote 25 milijonov dinarjev. Podjetniki bi naj plačali za koncesijo od 30 let; prometni kapital 25 milijonov dinarjev, za posekanje 400 tisoč kubikov lesa 20 milijonov dinarjev in za najem stvarnih vrednot 13 milijonov dinarjev. Celo podjetje je v obratu in stroške za popravilo stvarnih vrednot bi moral poravnati podjetnik. Koncesija na podlagi akcijske družbe z državo bi naj bazirala na teh le pogojih: ena tretjina akcijske bi naj bila državna, dve tretjini pa bi pripadle onim, ki dobi koncesijo. Pravica za podelitev koncesije je izključno v srbskih rokah in te srbske roke bi se naj sporazumele z inozemskim kapitalom, in te roke so smatrati kot posredovalci. Da dobe inozemci koncesijo, morajo izpolniti te-le pogoje: Inozemski podjetniki založijo pol drugi milijon dinarjev in sicer za kritje morebitnih stroškov, katere bo imela srbska skupina že pred podelitvijo koncesije. (Ta poldrugi milijon bo romal v fond radikalne stranke). Ako bi pa ne prišlo do pogodbe, potem se ta fond inozemcem povrne. Kakor hitro pa je enkrat pogodba sklenjena, potem pa izplačajo inozemski podjetniki za izvedbo koncesije skrbni skupini nagrado 12 procentov od skupne vrednosti, katero je določila država in to bi bilo 120 milijonov dinarjev. Prava in resnična vrednost celega državnega podjetja Steinbeis znaša več milijard. Pa naj že dobijo tuje milijarde našega imetja v roke, a to je škandal, da je podelitev koncesije izključno v rokah Srbov (radikalov), ki bodo zaslužili kot posredovalci 120 milijonov dinarjev. Kakor z ravnokar omenjenim državnim podjetjem, uganjajo srbski vladarji naše države z vsem drugim in ali se moremo čuditi, da radi tega lopovskega ropanja državnega imetja od strani srbskih skupin državno imetje vedno bolj propada. In pri nas v Sloveniji se najdejo reptili kot »Jutro« in »Narod«, ki prikrivata ter še hvalita te srbske rope državnega imetja, kojih prežalostne posledice morajo nositi vsi davkoplačevalci.

Stekel pes. Dne 12. t. m. se je zatekel na poti iz Maribora proti Račjem stekel pes volčje pasme. Pes je obgrizel v Račjem 8 drugih psov in vtuljčarju (ringelspieler), ki se mudi slučajno v Račjem, kar tri. Steklega psa še niso dobili.

Padanje dinarske vrednosti. Nazadovanje dinarskega tečaja na tržaški in dunajski borzi, kjer gotovi krogi z vsemi močmi delajo, da dinar še bolj pritisnejo, je neugodno začelo vplivati na gospodarske razmere v naši državi. Namen teh spekulacij je prozoren. Avstrija in Italija sta zainteresirani na tem, da stoji dinar v času naše žetve in žitnega izvoza kolikor mogoče nizko. Padanje dinarske vrednosti na teh borzah ne bi se toliko opazilo, da niso tudi pri nas spekulanti, ki so s tem zelo zadovoljni ter z vsemi močmi pomagajo svojim inozemskim tovarišem, da tečaj dinarja kolikor mogoče znižajo. Dolžnost naše države bi bila, da tem ljudem še pravočasno

stopi na prste, drugače bo zopet radi koristi nekaj ljudi oškodovano gospodarstvo cele države.

O žetvi in izvozu. Povodom znižanja izvozne carine je finančni minister poročal o izvozni sezoni in o vprašanjih, ki so s tem v zvezi. Pričakuje se obilna žetev; sladkor kaže tako dobro, da bomo pokrili domače potrebe ter imeli še tisoč vagonov za izvoz. Tobaka smo leta 1922 izvozili 500.000 kg, letošnji izvoz bo pa lahko 10-krat večji in se bo s tem pridobilo do 500 milijonov din. V pridelovanje tobaka mora država sicer mnogo vložiti, a to se dobi zopet nazaj in samo to je nerodno, da se mora čakati tako dolgo, dokler se tobak ne proda. Sporazumno z monopsolno upravo se išče sedaj posojilo pri angleških bankirjih. Posojilo bi znašalo 300.000 funtov šterlingov na 9 in pol odstot. Angleški bankirji so že bili v Beogradu ter so izjavili, da bi lahko dali kredit, ki je varno zajamčen z dohodki izvoza in dobre letine. To posojilo je zelo važno, ker je Narodna banka izčrpala svoj kontigent za izdajanje bankovcev in ker ministrstvo financ ne misli na povečanje tega kontigenta. Vlada je znižala izvozno carino v prvi vrsti radi dobrih izgledov letošnje žetve.

Komanda brodarške podoficirske šole v Šibeniku sporoča, da bode sprejela v mesecu oktobru 1924 120 mladeničev v podoficirsko šolo vojne mornarice v Šibeniku. Pogoji za sprejem so razvidni iz oglasa v mestnem vojaškem uradu Slomškovega trga 5-I. od 8.—14. ure.

Čiščenje struge Neretve. Reka Neretva je plovna tudi za večje parobrode od izliva do Metkoviča. Pred vojno so strugo reke redno čistili, zadnjih 10 let pa je ostala popolnoma zanemarjena. Voda je nanosila peska ter strugo tako zadelala, da danes težko priplavajo do Metkoviča mali parobrodi. Sedaj se je pomorska oblast slednjič zganila ter pričela s čiščenjem struge.

Mednarodni poštni kongres se bo vršil v začetku prihodnjega meseca v Stokholmu. Na kongresu bodo zastopane vse države po delegatih. Našo poštno upravo bodo zastopali generalni direktor pošte in brzojava Dragotin Dimitrijevič, načelnik poštnega oddelka Sava Tutmundžić, načelnik kontrolnega oddelka Miloš Kovačević in šef odseka za mednarodno službo Stojša Krbačević. Na kongresu se bodo v glavnem dopolnile in spremenile nekatere točke mednarodne poštne zveze, ki je bila osnovana leta 1874 v Bernu.

Državna pomoč rožmarinskim zadrugam. Na otoku Hvaru v Dalmaciji obstoja več zadrug, ki se bavijo izključno z gojenjem rožmarina in pridobivanjem rožmarinovega olja. Država je naklonila tem zadrugam 37 tisoč dinarjev, da si popravijo kotel za kuhanje olja.

Smrt največjega črnogorskega odmetnika. V bližini Kolašina je ubil rezervni poročnik J. Lakičević največjega črnogorskega razbojnika Drago Preleviča. Prelevič je šel med odmetnike radi krvene osvete še za časa avstrijske okupacije. Kmalu je postal strah in trepet Črnogore. Na vesti ima 48 ubojev ter je samo iz Podgorice ubil sedem odličnih meščanov. Od oblasti je bila njegova glava cenjena na 100.000 din.

OASPD. Sredo, 18. t. m., ob 19.10 do Ruš in k Ruški koči, četrtek (praznik), nadaljujemo Sv. Tri Kralje—Veliki vrh ter se vrnemo čez Majland in Smolnik v Ruše. Jestvine s seboj vzeti. — Radi polovične vožnje se morajo javiti člani in torek zvečer od 19. do 20. ure pri načelniku, Krekova ulica 5-I.

Zahvala. Železničar Menček, ki se je ponesrečil pred meseci v Dravogradu, izgubil roko in na drugi roki dva prsta, je sedaj zaceljenih ran zapustil bolnico v Slovenjgradcu, kjer so ga zdravili. Čut tople hvaležnosti narekuje ponesrečenca, da se javno v listu prisrčno zahvali za ljubeznivo in požrtvovalno pomoč ter postrežbo g. primariju slovenjgraške bolnice in vsem sestram strežnicam.

KOLJE! **KOLJE!** **KOLJE!**

Sedaj je trs v najlepšem cvetu
Na radost in veselje kmetu;
In zvit krmar že opazuje,
Kdo gorco dobro obdeluje . . .

Kjer raste bujno vinska trta
Na kolje vezana, podprta —
Tam grozdja bo v jesen obilo
In dobro vino se bo pilo . . .

Naj torej nihče ne zamudi,
Po kolje naj se koj potruži:
Pri meni je na razpolago
Še vedno prvovrstno blago.

Franjo Gnilšek, Irgovina z vinom in lesom,
Maribor, Razlagova ulica 25.

Iz Maribora.

Procesija na Telovo v stolni župniji še vrši v istem redu kot prejšnja leta. Ob 7. uri pontifikalna sv. maša. Začetek obhoda ob 8. uri.

Ponesrečeni vlom iz mariborske jetnišnice. V noči od petka na soboto se bi bil skoro odigral strašen dogodek, ki bi bil zahteval človeško žrtev službujočega paznika. Dva težka zločinca Čep Alojz in Licen Miroslav sta vlomila vrata celice na znotraj, že skoraj popolnoma odstranila ključavnico in hotela tako priti na hodnik, tamkaj napasti nočno stražo in potem pobegniti. Zahvaliti se je samo pazljivemu pazniku, ki je prišel še ob pravem času na sled, in tako preprečil pobeg.

Pogreša se dvanajstletni deček Otmar Vežjak že od 5. junija, srednje velikosti, bled in suh. Kdor ga dobi, naj ga pripelje v Maribor, Linhartova ulica 10, proti odškodnini, ali pa vsaj pismeno naznani, da pride kdo po dečka.

Se nepojasnjen umor v Krčevini pri Mariboru. V soboto popoldne so našli v Grajskem logu v občini Krče vina pri Mariboru mrtvo žensko, ki je bila vsa okrvavljena. Poleg nje je bila navadna kmetska korbica in krog mrtvega trupla je skakljalo troje piščancev, iz česar se sklepa, da je nesla žrtev na mariborski trg piščeta, a jo je v gozdu neznanec iz sedaj še nepojasnjene vzroka zaklal. Takoj po odkritju mrtvice je bilo na kraj umora pozvano orožništvo, ki je zastražilo kraj, dokler ne pride komisija. V soboto komisije ni bilo, ker ni bilo dobiti na okrožnem sodišču v Mariboru nobene preiskovalnega sodnika, ampak se je sestala komisija še le včeraj popoldne. Komisija je ugotovila, da je ženska stara kakih 40 let in jej je neznana roka prerezala vrat. Zdravniki so včeraj truplo raztelesili, a izid obdukcije še ni znan. V tem zagonetnem slučaju, ki se bo gotovo pojasnil, gre gotovo za umor, a identitete umorjene doslej še niso mogli dognati. Treba tudi pribiti, da je bila umorjena pokrita z lastnim krilom preko glave, leva roka je bila krvava, sicer pa obleka suha. Žensko so našli tudi boso. O žalostnem slučaju še bomo poročali natančneje.

Aljažev klub SPD v Mariboru naznanja vsem ljubiteljem narave, da bo pričel v kratkem z opravljanjem redne službe božje ob nedeljah in zapovedanih praznikih pri sv. Arehu na Pohorju in na Urški gori. Na ta način upa Aljažev klub ustreči onim izletnikom, ki bi ob edinem prostem dnevu, nedelji, radi pohiteli v krasno božjo naravo, da se tam oddahnejo in poživijo, obenem pa tudi ne bi radi opustili nedeljske službe božje. Pri sv. Arehu bo sv. maša po dohodu izletnikov od jutranjega mariborskega vlaka iz Ruš (okoli 10. ure), na Urški gori pa ob osmih. Ako želi imeti večja družba na kaki drugi izletni točki (kapela pod Ojstrico, Pankracij itd.) v nedeljo ob določeni uri sv. mašo, se naj obrne vsaj 14 dni prej na Aljažev klub, Maribor, Koroščeva cesta 12, ki bo po možnosti oskrbel službo božjo. Obenem vabi Aljažev klub v svojo sredo vse prijatelje naših lepih planin, vse one idealne turiste, ki želijo, da ostanejo te planine kraj nekaljenega uživanja božjih krasot, zavetišče tihe sreče, raj visoke morale. Članarina znaša za leto 1924 10 din. V Mariboru se dobijo članske izkaznice pri g. prof. Iv. Bogoviču, Slomškov trg 16, g. kornemu vikarju Evg. Lorigerju, Slomškov trg 20, g. prof. Jož. Krošlu, Koroščeva cesta 12; v Celju pri g. katehetu Ant. Cafuta; v Malinedelji pri g. kaplanu Al. Sunčiču.

III. redna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v sredo, dne 18. junija t. l. ob 19. uri v mestni posvetovalnici. Dnevni red: 1. Predlogi in vprašanja. 2. Poročilo predsedstva. 3. Poročilo odsekov.

Razglas mestnega magistrata. Posestniki psov v območju mesta Maribor se opozarjajo, da ima konjač strogi nalog poloviti in pokončati vse pse ne le one, ki se zalotijo radi prestopka pasjega zapora, temveč tudi one, ki nimajo pasje znamke za leto 1924.

Državna dvorazredna trgovska šola v Mariboru. — Vpisovanje za šolsko leto 1924-25 se vrši vsak dan med 11. in 12. uro v pisarni ravnateljstva šole na Zrinjskega trgu 1-1. V I. letnik se sprejemajo učenci (učenke), ki so dovršili 4. razred srednje oziroma 4. ali 3. razred meščanske šole. Priglasitev je možna tudi pismenim potom, ako se pošlje h krati zadnje šolsko izpričevalo in rojstni (krstni) list in sicer najkasneje do 30. junija. Vnanjim prijavam naj bo priložena frankirana kuverta s točnim naslovom odpošiljalca.

Na državni realki v Mariboru se vršijo sprejemni izpiti za I. razred za 1924-25 v torek, dne 1. julija 1924. Začetek ob pol 10. uri dopoldne. Priglasiti se lahko po pošti ali pa osebno dne 30. junija t. l. v pisarni ravnateljstva. Poslati ali prinesiti je treba: obiskovalno spriče-

valo za vstop v srednjo šolo, krstni ali rojstni list in potrdilo o cepljenih kozah. Podrobni pogoji sprejema so razvidni v razglasu na objavnih deskah v šoli.

Tečaj za krojačice v Mariboru. Urad za pospeševanje obrti in Ljubljani je otvoril dne 11. t. m. v Mariboru pri krojevalni tečaj za krojačice. Tečaja se udeležuje skupno 43, med temi 6 krojačev, druge so mojsterice in pomočnice. Takoj po zaključku damskega tečaja se otvori tečaj za moški pri krojevanju. Vodja tečaja je strokovni učitelj Knafelj Alojzij pri uradu za pospeševanje obrti.

Mestno kopališče ostane v četrtek, dne 19. t. m. radi praznika zaprto, vsled tega bo parna kopel tekoči teden v torek in soboto za moške, v sredo in petek pa za ženske.

Dr. A. Jehart:

Študijsko potovanje v orient.

(Dalje).

Prvič ker nam je razodetje dano izvirno v hebrejskem jeziku. Ta jezik pa je mrtev, nihče več ga ne govori. Študirati ga moramo s pomočjo sorodnih jutrovskega jezika, predvsem arabskega, ki da še dandanes govore v vsem orientu, in s pomočjo jezika, ki so ga govorili Babilonci in Asirci in ki ga poznamo iz klinopisov.

Pa še iz drugega velevažnega razloga.

Iz razvalin Babilona in Niniv so v novejšem času spravili na dan neštete dragocene zaklade duševnega dela babilonskih in asirskih ljudstev, klinopisne tablice. To so drobne plošče iz žgane gline, nanje so pisane s črkami, klinom podobnimi, svoje dogodščine, svojo zgodovino, svoje postave, povesti, pesmi, celo trgovska pisma in vse mogoče druge »spise« so izkopavanja spravila na dan. Enako so nam Egipčani zapustili v svojih grobiščih in po stenah vse polno zapiskov iz svojega življenja in mišljenja.

Velevažno pa je dejstvo, da so bili ti narodi sodobniki, da celo predhodniki izvoljenega ljudstva. Izraelci so bili s temi svojimi sosedi seve v vednem stiku, prijateljskem ali neprijateljskem. Zato je razumljivo, da najdemo v babilonskih, asirskih in egiptovskih slovesnih spomenikih omenjene tudi Izraelce, da celo dogodke, ki nam jih pripoveduje tudi Sv. pismo. Izraelci so marsikaj sprejeli od svojih više izobraženih sosedov, njihova materialna in duševna kultura se je razvijala pod vplivom Asiro-Babiloncev in Egipčanov.

Zaključek ni težek.

Asiriologija in egiptologija sta vеди, ki bodeta v bližnji bodočnosti odločevali v boju za Sv. Pismo. Protiverska biblična kritika zajema že dandanes vse svoje »dokaze« zoper božji postanek Sv. pisma skoraj izključno le iz jezikovne vede, posebič iz asiriologije in egiptologije. Nismo več daleč od dneva, ko bodo klinopisne in hieroglifne najdbe in z njimi vred protikatoliška izvajanja zoper božjo veljavo Sv. pisma duševna last inteligence in širokih slojev ljudstva. Zato je treba pravočasno tudi v tej stroki poskrbeti za brambo,

posebej pa še skrbeti, da je naš duhovniški naraščaj tudi v teh vedah zadostno poučen.

Lastnih knjig v tej stroki pa še nimamo prav nobenih, ne učnih, ne strokovno-znanstvenih, ne poljudnih. Kdor je pa hoče pisati, mora stroko predvsem seve doma študirati, pa si tudi na licu mesta ogledati te važne slovstvene spomenike, si ogledati kraje in dežele, kjer so nastali. Le tedaj bo s pridom tudi drugim razlagal to vedo in branil Sv. pismo pred napadi, ki v nje te najdbe izrablja protikatoliška veda.

3. Končno naj povem še eden namen, ki ga naj ima potovanje. Govorim predvsem našim veroučiteljem. Nazornih učil za katehetski pouk potrebujemo. Slik iz bibličnih krajev in dežel, zemljevidov, načrtov, zgledov biblične flore, kamenin, rudnin. Katehetični muzej bi morali imeti. Kdor bi znanstveno potoval po bibličnih krajih, bi moral fotografirati, pa tako, da so slike porabne za pouk, bi moral nabrati vse, kar utegne služiti v pojasnjevanje bibličnega pouka. Tako delo bi bilo velika, praktična korist študijskega potovanja. Gospodje kateheti naj o tem razmišljajo! Pisec članka rad sprejema predloge in nasvete. Tudi podrobna pojasnila bo z veseljem dajal.

Vseučiliški profesor dr. Lukman me je opozoril še na eno stvar. Naša domača mlada veda potrebuje stikov z učenjaki in zastopniki vede, ki delujejo v orientu, na primer v Kairi, v Jeruzalemu, v Beirutu, naše vseučilišče potrebuje seznamov o književnih zakladih, ki leže po knjižnicah v orientu, imeti bi moralo vsaj v evidenci znanstvene publikacije, ki izhajajo v znanstvenih središčih orientu. Da se upostavijo take znanstvene zveze, k temu je treba osebnega stika. Razna znanstvena društva v orientu pošiljajo vsemu svetu svoja izvestja, nam ne pride ničesar. — Orientalskih rokopisov nimamo. Kak Hirsemann ali pa Harrassowitz iz Lipskega nam jih seve ponudi, pa za ogromne svote. V orientu se dobijo rokopisi po ceni. Morebiti bi se dalo kaj najti —

II.

Načrt potovanja.

Jasno je, da je treba tako potovanje računati na več mesecev. Kdor hoče orient s pridom študirati, mora počasi potovati, se tu in tam, posebno zaradi jezikovnih študij, po več tednov ustaviti, mora mnogo opazovati, vse zapisovati. In k temu je treba časa.

Razen tega bo znanstvenik potoval, če le količkaj mogoče, sam. Prav gotovo pa ne z velikimi romarskimi družbami. Romanje ima čisto drug namen, svoboda posameznika je v velikih družbah omejena, mirna poglabitev v predmet je nemogoča.

Še nekaj o načinu potovanja.

Pred vojno je bilo potovanje po Jutrovem težavno. V Egiptu je bilo sicer železnic dovolj, toda Palestina in Sirija nista imeli skoraj nobenih. Tudi dobrih cest ni poznal orient tistikrat in seve tudi ne avtomobilov. Za vsako podeželsko turo si moral zasesti oslička ali pa najeti neroden voz.

(Dalje prihodnjic).

Bencin-motor 6 PS, v prav dobrem stanju, pripravljen za takojšen pogon, za vse pripraven, se ceno prodaja. Naslov v upravi lista. 348

Stanovanje s tremi sobami je na razpolago penzioniranemu duhovniku brezplačno na gradu Fala. 345

Gotove moške obleke, perilo za moške in ženske, moške hlače in delavske obleke kakor tudi vse drugo manufakturno blago od najcenejše do najfinejše vrste, nadalje gotove obleke za birmance kupite v trgovini F. Starčič, Maribor Vetrinjska ulica št. 15. 319

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-1. 107

Nov žepni vozni red, veljaven od 1. junija 1924 je rav. čkar izdala Tiskarna sv. Cirila v Mariboru in stane komad s poštnino vred 2 dinarja, brez poštnine 1.50 din.

KNJIGA

„V. KATOLIŠKI SHOD“

V LJUBLJANI 1923

je izšel Obsega 386 strani s 25 ilustracijami. V sešito broširanem formatu stane 60 dinarjev, po pošti 63 dinarjev, v krasni izvorni vezavi, ki se bo dobila od 13. junija dalje, 80 dinarjev, po pošti 83 dinarjev.

Somišljeniki inserirajte!

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

SODE

nove, iz klanega slavonskega hrasta, vsakovrstne velikosti, trpežnega in ličnega ročnega izdelka, kakor tudi že rabljene stare, za takojšnjo uporabo, ima vedno v zalogi po najnižjih cenah Sodarska zadruga v Tacunju pošta St. Vid nad Ljubljano. 345 5-1

Strojno mizarstvo
HOCHNEGER & WIHER
Koroška c. 53 MARIBOR Koroška c. 53
se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizar-skih izdelkov. — Pohištvo za sobe in pisarne trajno v zalogi.
Edini izdelovatelji stiskalnic „Patent Rudl“.
Postrežba točna! Cene zmerne!

ZVONOLIVARNA
„ZVONOGLAS“
TOMANOVA ULICA MARIBOR TELEFON ŠT. 74
HITRA POSTREŽBA,
PRVOVRSTNA IZVRŠITEV, NIZKE CENE.
RAČUN PRI:
ZADRUŽNI-GOSPODARSKI-BANKI
MARIBOR.
„ZVONOGLAS“
OKUŠNO IZDELANI BRONASTI ZVONOVI -
HARMONIČNO AKORDIČNI TRAJNI GLASOVI

Odgovorni urednik: Vlado Pušenjak.

Izdaja konzorcij „Straže.“